

Ian
Burton

dit in verband stond met de interesse in drugs en geestestoestanden die zeer extreme vormen aannamen. R.D. Laing schreef boeken als *The Politics of Experience*, boeken die handelden over wat het betekende om gek te zijn in een maatschappij die zelf waanzinnig was.

De menselijke beschaving had tot dan toe een duidelijk verschil gemaakt tussen waanzinnige en normale mensen, maar wat als normale mensen verantwoordelijk waren voor de dood van zes miljoen joden in georganiseerde dodenkampen? Hoe kon je dan iemand die engelen voor zijn raam zag, zoals William Blake, gek noemen, terwijl die niemand kwaad deed? Deze vragen kwamen op in de jaren zestig en werden gemeengoed door de theatrale cultuur.

Ik denk dat dit de essentie is van wat deze twee werken van Maxwell Davies in vraag stellen. De teksten van Randolph Stow benadrukken de poëzie en de schoonheid van de waanzin, wat volgens hem eigenlijk niet meer is dan samenge trokken indrukken, herinneringen en visioenen, die de symbolisten op het einde van de negentiende eeuw wanhopig probeerden op te roepen door middel van drugs en alcohol. De tekst van *Miss Donnithorne* is eerder lyrisch; *Eight Songs* is compleet anders samengesteld, minder strofisch, minder conventioneel en de teksten ervan bevatten authentieke con-

versaties van George III als waanzinnige en citaten uit achttiende eeuwse literatuur en fragmenten geschreven door Händel. We weten nu dat George III niet waanzinnig was in de huidige, medische betekenis van het woord, maar dat hij leed aan een ziekte die leidde tot hallucinaties en zekere periodes van zinsverbijstering. In de achttiende eeuw werd hij wel aanzien als waanzinnig en moest allerlei onmenselijke behandelingen ondergaan, zoals in een dwangbuis gestoken worden en vastgebonden worden aan een stoel.

Maxwell Davies is geboeid door deze beelden van waanzin, omdat het hem spannend lijkt om zoiets om te zetten in een muzikale tekst. Als je ernaar luistert, zijn dit aanvallen, niet enkel om te shockeren, niet zoals een soort horrorfilm, maar het werkt hier als geheel, zodat je de thematiek veel scherper hoort, ziet en voelt. En hij gaat geen humor uit de weg, wat voor sommigen te grotesk is want normaal mag het voorstellen van een geestelijk gestoorde niet grappig zijn, omdat het onderwerp zo delicaat is. Hij vangt dit goed op, zodat de ervaring niet te pijnlijk of zelfs ondraaglijk is.

Purcell

Etcetera: Wat is het verband tussen de tekst en de muziek en speelt het citeren hierin een belangrijke rol?

Ian Burton: De muziek is een sublieme reactie op de tekst. Maxwell Davies zit hier in de lijn van de klassieke Britse componisten zoals Purcell, waar een soort kritiek en commentaar op de tekst wordt gegeven door de muziek. Daarom is citeren heel belangrijk. Een goed voorbeeld is het gebruik van stukken uit de *Messiah* in de *Eight Songs*. We weten dat George III een enorme bewondering had voor dit werk en dat het feit dat hij op het einde van het *Hallelujah* elke keer een uitbundige staande ovatie gaf, de reden is waarom dit bij elke voorstelling in Engeland nog steeds gebeurt. De manier waarop Maxwell Davies gebruik maakt van de regels uit de *Messiah* waarin gezegd wordt dat de Evangelist mensen troost, is zeer ironisch en is één van de hoogtepunten in de partituur. Er zijn nog andere muzikale structuren in de partituur zoals de Elisabethaanse dansvormen. Of zoals melodieën die werden geschreven voor en zijn teruggevonden op stukjes papier in een mechanisch orgel dat ooit behoorde aan George III, en dat hij gebruikte om vogels te leren zingen. Maxwell Davies gebruikte deze bronnen zoals een serialist dat zou doen.

Deze muzikale allusies zullen door de luisteraar enkel kunnen geapprecieerd worden als hij toevallig de achttiende eeuwse melodieën herkent. Maar de gehele structuur wordt waarschijnlijk wel door een hedendaags publiek begrepen, zelfs als ze de exacte referenties niet kennen. Het publiek zal dan eerder reageren op het genre dan op het citaat zelf.

Etcetera: Wat zijn de theatrale kwaliteiten van deze stukken?

Ian Burton: Toen ik daarover begon te denken, had ik ze allemaal al eens op de scène gezien, sommige zelfs verschillende keren. En ik was steeds ontgoocheld over het resultaat en dacht altijd dat ik het liever zelf zou doen. Ik wil een soort theatrale en psychologische ruimte creëren waarin deze monodrama's tot leven kunnen komen, eerder dan er simpelweg een grappig gekostumeerd kamermuziekrecital van te maken. Dit was het gevoel dat ik vaak had: hoewel bijvoorbeeld *The Fires of London* vaak virtueuze voorstellingen bracht, liet het puur theatrale mij onbevredigd. Ik wil echter niet zo ver gaan dat ik deze werken als complete kleine opera's wil beschouwen, want dat is eveneens tegen de natuur van